

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. אנבה עישור נכסי אפי' מאצטרוכלי דריחיים ... מגבינן אפי' מעמלא דבתי 1
- ב. המוכר את ... מכר ... אבל לא את ... בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין 6
- ג. המוכר את החצר מכר בתים בורות שיחין ומערות אבל לא את המטלטלין בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין..... 7
- ד. בין כך ובין כך לא מכר לא את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה..... 8
- ה. המוכר את החצר מכר בתים החיצונים ובתים הפנימים ובית החולסאות..... 9
- ו. חנויות פתוחות לתוכה נמכרות עמה ושאינן פתוחות לתוכה אין נמכרות עמה פתוחות לכאן ולכאן [אלו] ואלו נמכרות עמה ... הא דרוב תשמישתייהו לגו הא דרוב תשמישתייהו לבר 9
- ז. החזיק בחולסית קנה מצולה ... מכר לו עשר שדות..... 10
- ח. המוכר בית הבד מכר את הים ואת הממל ואת הבתולות אבל לא מכר את העבירים ואת הגלגל ואת הקורה ... מכר את נסרים ואת היקבים ואת המפרכות ואת הריחים התחתונות אבל לא העליונה ובזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין..... 12
- ט. המוכר את המרחץ לא מכר .. ואת הבלניות ... בין כך ובין כך לא מכר לא את המנורות של מים ולא את אוצרות של עצים ... מכר את בית הנסרין ... אבל לא את נסרין עצמן ... ולא וילאות עצמן ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר לו את הבריכות המספקות לו מים..... 14
- דף סז.

א. אנבה עישור נכסי אפי' מאצטרוכלי דריחיים ... מגבינן אפי' מעמלא דבתי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תיקנו חכמים¹ שהמניח בת או בנות במקום בן או במקום בנים, שישיאו אותה ולתת לה הוצאות נדוניא, ונקרא בלשון הפוסקים נדוניא או עישור נכסי².

פרנסת נדוניא³ אינה מתנאי כתובה, ואפילו מחלה האשה כתובה יש לבנות פרנסה⁴, והאומר בשעת מיתה שלא יתנו פרנסה לבנותיו שומעין לו⁵, שלא תיקנו חז"ל אלא מחמת אומדנא דאב שמסתמא רוצה להשיא בנותיו מנכסיו, ואם גילה ברעתו בפירוש שאינו רוצה, לא תיקנו חז"ל. ואם התנה עם אשתו בשעת נישואין אין שומעין לו⁶ משום שאומרים אנו אם היה רואה בנותיו שהגיעו לפרקן היה מרחם עליהם ומשיאן.

נחלקו הפוסקים⁷ אם הבת נוטלת פרנסה לנדוניא מנכסי האם.

¹ טור (אהע"ז ריש סימן קיג), ופשוט שאין היורשים חייבים לתת אלא אם ירשו מאביהם, אבל לא מנכסיהם, ומסתימת דברי הפוסקים נראה פשוט דדוקא לבנות נותנים אבל לא לבנים, ובשו"ת מהר"י אסאד (ח"ג סימן קיג) משמע קצת שגם לבנים נותנים הוצאות נישואין לפי אומד דעת האב יתר על חלקם בירושה, עיין שם בטור כתב שנקרא פרנסת הבת, ובגמרא קרי ליה בשם פרנסה, דהיינו שנותנים לה נדוניא הצריך לה לפי השיעורים שקבעו חז"ל. ובלשון הפוסקים נקרא גם עישור נכסי ע"ש השיעור שקבעו בסתם כשאין יודעים דעתו.

³ שו"ע ונו"כ קיג ב

⁴ ח"מ (שם סק"ו) וב"ש (שם סק"ה), ואפילו לדעת הרמב"ם שהמוחלת כתובה אין לבנות מזונות.

⁵ שו"ע ונו"כ שם סעיף י, בחידושי רעק"א (בחו"מ סימן רמז) מדייק מדברי הסמ"ע שם (סק"ו) כמ"ש בשו"ע (שם סעיף ג) דשכ"מ שאמר נכסי לבני בלשון רבים, ואין לו אלא בן אחד ובנות, הכל לבן לבדו, דמ"מ חייב ליתן לבנות פרנסת נדוניא, ולא חשיב כאומר אל יתפרנסו בנותי מנכסי, עיין שם.

⁶ רמ"א שם, והב"ח כתב שהטור כתב בן רק לפירוש רבינו האי, אבל לפירוש רש"י ושאר המפרשים גם בזה שומעין לו. אבל הב"י כתב שלכו"ע הדין בן, ובדרישה (ס"ק יא) נראה שגם להטור לאו מילתא דפסיקא הוא דלכו"ע שומעין לו. כתב המב"ט (ח"א סימן קסא) שהמתחייב לאשתו להשיא בתה, חייב להשיאה לפי כבודו, ואף אם מת והאשה גבתה כתובה ויש לה ממה להשיא בתה, חייבים היורשים בהוצאות נישואי הבת, ולמד בן מדין מתחייב לזון בת אשתו, שאע"פ שיש לה ממה לזון חייב לתת לה דמי מזונות, כמ"ש בשו"ע (סימן קיד), ובבאה"ט (סימן קיד סק"י) הביא דברי המב"ט וכתב בשם כנה"ג דה"ה אם העשירה הבת חייבים להשיאה כפי שנתחייב לה. ולא נתבאר אם חייבים בהוצאות נישואי הבת כדין בתו, ותלוי בעישור נכסי, או שחייב כפי שתצטרך, ועי' באה"ט (סימן קיד סק"א) דמשמע שהן בדין עישור נכסי, ואפשר דשאני התם שכתב שישיאו בתה כאילו היא בתו, וצ"ע.

⁷ ברמ"א שם הביא דעת הנ"י שנותנים פרנסה גם מנכסי האם, דלאו תנאי כתובה הוא, ודוקא במזונות אמרו שאין ניוזנות מנכסי האם (וכתב הפלא"ה בקו"א לשיטה זו, שאם יש ירושה גם מנכסי האב וגם מנכסי האם, נותנים מכל אחד עישור נכסי, עיין שם), ודעת מהרי"ל שאין נותנים מנכסי האם, שאין האם מצווה להשיאן, והאחרונים הביאו דעת כמה פוסקים כדעת המהרי"ל, עי' באה"ט (סק"ה) ופת"ש (סק"ב), ועי' שו"ת רדב"ז (ח"ג סימן תנו), ובשו"ת הת"ס (אהע"ז ח"א סימן קמה) העלה שאין להוציא ממון מהיורשים. ולכאורה נראה לדעת הפוסקים שנותנים מנכסי האם, אין הולכים אחר אומד האב, אלא אחר אומד האם או עישור נכסי, ועי' שו"ת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

שיעור פרנסת⁸ הבת לנדוניא נקבע לפי אומד דעתו של אב כמה היה בלבו לתת לבתו⁹. ויש אומרים¹⁰ שלפי האומד נותנים אפילו הוא יותר מעישור נכסים, ויש אומרים¹¹ שאין נותנים לפי האומד יותר מעישור נכסים. ויש אומרים¹² שאף האב בחייו אין לו לתת לבתו יותר מעישור נכסיו.

וכבר התבאר במסכת כתובות דף סח. – שאם צוה האב כמה ליתן לבנותיו, בין הרבה בין מעט, שומעין לו, דלא גרע מאומדנא¹³, והיינו דוקא כשצוה בשעת מותו או קרוב לשעת מיתה שאין לחשוש מפני שינוי דעתו או שנוי בנכסיו, אבל מה שצוה זמן רב לפני כן אינו בכלל אומדנא.

כרם שלמה שציין עליו בהגרעק"א שדן בנכסים שנפלו להם מאחי אמם, שיש גם פלוגתא דנכסי אם וגם פלוגתא דראוי.

⁸ שו"ע ונו"כ שם

⁹ שאומדים לפי הנכסים שהיו לו בשעת מיתה, וכתב באה"ט (סק"א) שמ"מ אין נותנים לה מיד, אלא לכשתנשא, ועוד כתב שאפילו נולדה הבת לאחר מיתה האב יש לה פרנסה.

¹⁰ רמ"א שם סעיף ב בדיעה שניה.

¹¹ רמ"א שם בדיעה ראשונה, ועי' בב"י שהביא דיעות הפוסקים להלכה, ועי' מ"ז (סק"א) שהאריך בזה, והמ"ז (סק"ב) הכריע שאם האומד הוא עפ"י מה שהשיא בת בחייו, ה"ו אומד חשוב והולכין אחריו אפילו להוסיף, אבל אם האומדנא עפ"י קמצנותו או ותרנותו של אב, יש לפסוק שאין להוסיף, ועי' באה"ט (ס"ק יב) שהביא בשם כנה"ג שכתב בשם רוב פוסקים אחרונים שאפילו כשהשיא בת בחייו אין הולכין אחריו להוסיף על עישור. וכתב עוד בשם כמה פוסקים שאפילו היה בעל הבת תפוס בנכסים לא מהני ליטול יותר מעישור, ועי' הידושי רע"א, ובבית מאיר מסתפק לדיעה זו כשהאומד יותר מעישור נכסי, ובאה הבת הראשונה להנשא, אם נותנים לה לפי האומד אף שלא ישאר כלום לשאר הבנות, עיין שם, ועי' פתחי חושן חלק ט פרק ו (הערה צז) מה שהקשו האחרונים ומה שתייצו לחלק מהא דאין הולכין כאן אחר אומדנא, ואילו בסימן נ פסק הרמ"א כדעת ר"ת לענין מתה הבת דאזלינן בתר אומדנא, ובערך ש"י (בסימן נ) כתב שבאמת הרמ"א ס"ל דגם נבי עישור נכסי לא אזלינן בתר אומדנא, עיין שם שהאריך להוכיח כן, ודן שם במ"ש הרמ"א שאף בחייו אין ליתן יותר מעישור נכסי, כמ"ש להלן, והעלה שאין שום איסור לתת בחייו כמה שירצה, ובד"ג (כלל ע סימן מז) ציין לדברי שו"ת אמרי א"ש (אהע"ז סימן נא) שדן באלמנה שהיא אפוטרופוס והשיאה בתה ונתנה יותר מעישור נכסי, ומתה הבת, וטוענים היתומים שמה שנתנה יותר מעישור הוא שלא כדין ואין הבעל יורשה, עיין שם.

¹² רמ"א שם סעיף א (וסיים שאין נוהגים כן), והוא עפ"י מ"ש הר"ן (בפ' מציאת האשה דף ל ע"א מדפי הרי"ף), ומדבריו נראה שהוא משום אעבורי אחסנתא, שאין לו לאב להרבות מוהר בנותיו על השבון ירושת בניו, וגם ברא"ש (בפ' נערה סימן כד) הביא בשם בעל העיטור שלכן לא נהגו בזמה"ז כתובת בנין דיכרין, שעיקר הטעם בתקנת כתובת בנין דיכרין הוא כדי שיקפוץ ויתן לבתו כבנו, ובזמה"ז נותנים יותר ויותר וכו', וכמה הוצרך הדבר לנדות כל מי שירבה מתנת בתו, וכו', עיין שם, ועי' בדרישה (סוף סק"ד) שהעתיק דין זה, ועי' במ"ז (סוף סק"א). ואם אמרו במי שיש לו נכסים שאין לו לבזבז על השבון שאר בניו, עד כמה יש להוהר שלא לבזבז כשאין לו, או כשצריך לקבל צדקה מאחרים.

¹³ בשו"ת מהר"ם מינץ סימן מז וציין עליו רעק"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

לא השיא האב בת בחייו, אומדין דעתו כמה היה מוציא לנדונית בתו לפי חבירו ומשאו ומתנו וכבודו¹⁴.

כיצד אומדים דעתו של אב, אם השיא בת בחייו ונתן לה נדוניה, אומדים בה¹⁵, ואם השיא כמה בנות בחייו¹⁶ נותנים לשאר הבנות כפי הממוצע¹⁷, ומחשבים גם לפי הממוץ שהיה לו בשעה שהשיא והמעות שהניח בשעת מותו¹⁸. ואם ידוע שנשתנה דעתו אח"כ או שנשתנו נכסיו הולכים לפי דעתו ומצבו באחרונה¹⁹.

אם אין בית דין²⁰ יכולים לקבוע אומדין דעת האב, נותנים לנדונית בתו עישור מנכסיו, שנפלו בירושה²¹, ואם נשארו כמה בנות, כל הנשאת ראשונה נוטלת עישור נכסים, והשניה עישור ממה שנשתייר וכן לשאר הבנות²². ואם באו כולן להנשא כאחד, משערים כמה היו נוטלות אילו היו נישאות בזו אחר זו, וחוזרות וחולקות ביניהם כל העשירות בשוה²³.

¹⁴ שו"ע סימן קיג סעיף א, ועי' לעיל (הערה קב) שגם בזה הולכים אחר אומדין דעתו באחרונה, דהיינו בשעת מותו, ועי' באה"ט (סק"ב) כמה פרטים בדין אומדנא.

¹⁵ שו"ע סימן קיג סעיף א. דהיינו כמה הוציא לבת זו שהשיא בחייו, כך נותנים לשאר בנותיו.

¹⁶ כתב בכנה"ג בשם מהר"י בירב שאם גילה דעתו בחייו שאינו רוצה ליתן כ"כ, אף על פי שאח"כ השיא בת אחרת ונתן לה יותר, אין נותנים לזו אלא כפי שגילה דעתו.

¹⁷ ד"מ בשם מהר"ק (שורש עח), שאם השיא ג' בנות לאחת נתן ה' ולשניה ד' ולשלישית ג', הרי הממוצע הוא ד' לכל בת. ואם היתה לו סיבה לתת לאחת יותר על פני חברתה לכאורה יש להחשיב גם זה בחשבון הממוצע.

¹⁸ רמ"א שם סוף סעיף ב, והיינו שאם השיא בת אחת כשהיה לו רכוש אלפיים וזו ונתן לה ה', ועתה הניח אלף זה, הרי החשבון במחצית ממה שנתן לראשונה, וכן בחשבון הממוצע, עי' באה"ט (ס"ק יג). וכתב הרמ"א (שם) לדעת האומרים שנותנים אפילו יותר מעישור נכסים, כמ"ש לעיל, שאפי' לא נשאר רק כמה שנתן לראשונה, נותנים הכל לשניה, וכתב הבית שמואל (ס"ק יג) דאירי שבעת שנתן לראשונה לא היה לו יותר.

¹⁹ רמ"א שם סעיף א. ונראה דאע"פ שהטור והרמ"א נקטו שנוי לגרועותא, ה"ה בשנוי לטיבותא כדמשמע בגמרא, שאם בשעה שהשיא הראשונה היה עני או קמצן, ובשעת מותו העשיר או נעשה ותרן, נותנים לשניה יותר ממה שנתן לראשונה, אלא שנראה שבוה לכו"ע אין נותנים יותר מעישור נכסי, וצ"ע.

²⁰ שו"ע סימן קיג סעיף א

²¹ עי' באה"ט (סק"ד) בשם שו"ת מהר"ט (ח"א סימן כט) דהיינו לאחר הוצאות הקבורה, ונראה פשוט דה"ה לאחר נכוי ותשלום כל חובותיו, וכן כתובת האלמנה, ומשערים רק לפי הנכסים הראויים לירש, ועי' שו"ת רדב"ז (ח"ד סימן רנה).

²² שו"ע שם סעיף ד, שאם לא כן אם היו עשר בנות לא ישאר כלום. וכתבו התוס' (כתובות דף סח ע"ב ד"ה כל) שסתם דעת בני אדם כן שנותנים עישור ממה שיש לו, ולכן אין מחשבים לכלן אלא לפי הבנות הבאות להנשא ולא לפי כל הבנות שנשארו, כמ"ש התוס'.

²³ שו"ע שם, והיינו אם באות ד' בנות להנשא יחד, הרי הראשונה היתה נוטלת 10 אחוז והשניה 9, והשלישית 8.1 והרביעית 7.3 בערך, וביחד 34.4, וכשתחלק הכל לד' יוצא לכל אחת 8.6, ועי' באה"ט (סימן קיד סק"א).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

חלוק דין הפרנסה מדין המזונות שהבנות נזונות מן המטלטלים ומן הקרקעות, ודוקא מבני חורין, אבל לא ממשעבדי²⁴. ויש אומרים שאם נתחייב בשטר ובקנין בנפרד חוץ מהכתובה, גובין אף ממשעבדי²⁵.

וכן אם התחייב לזון בנותיו אף לאחר זמן בגרות, גובה אף ממשעבדי²⁶.

ואין הבנות גובות מזונות מן השבה ששבחו נכסים לאחר מיתה²⁷, ולא מן הראוי.

ובפרנסה דעת הרבה פוסקים שמעיקר הדין אין גובין פרנסה אלא מן הקרקע²⁸, ונחלקו כשבאים לשום נכסי האב כדי לקבוע עישור הנכסים בשעת מיתה, אם שמין רק הקרקעות או שמין גם המטלטלין²⁹, ואם לפי האומדנא היה נותן גם ממטלטלין לכו"ע נותנים גם ממטלטלין, ולכן בזמן הזה חשוב כאומדנא שנותנים גם ממטלטלין³⁰.

²⁴ שו"ע סימן קיב סעיף ז. כגון ממה שמכר האב או שנתן במתנת בריא, וכתב הטור שאם נתן במתנת שכ"מ נזונות מהם, וכן פסק בשו"ע חו"מ (סימן רנב סעיף א), שחייב מזונות חל מיד במיתתו, ומתנת שכ"מ אינו חל אלא לאחר מיתה (עי' שו"ת חת"ס אהע"ז ח"א סימן קמד ובדברי האחרונים, ועי' עוד בפרק ז' הערה נא). כתב באבנ"מ (סק"י) שלאחר שעמדו בדין ונתחייבו במזונות, אפילו בנכסים מועטים, חשיב כמלוה בשטר וגובים אף ממשעבדי. כתב עוד בבאה"ט (שם) בשם הרש"ך (ח"ג סימן צא) שהמצווה להוליך עצמותיו לא"י גרע ממתנת שכ"מ (ונראה שאין זה אלא לכל היותר משום מצוה לקיים דברי המת), ואם אין בנכסים כדי לזון הבנות אין מוליכין עצמותיו לא"י אלא נותנים למזונות הבנות.

²⁵ שו"ע שם

²⁶ שו"ע שם סעיף ט. דכיון שאינו מתנאי ב"ד לא היישינן לצררי, וה"ה אם התחייב לזונם אחר שיתארסו, ובה"מ (ס"ק בא) כתב שהתחייב לאחר שנולדו הבנות, ומשמע דקודם שנולדו לא מהני, דהוי דשלב"ל, א"כ באופן המועיל בדשלב"ל.

²⁷ שו"ע שם ק ב

²⁸ שו"ע סימן קיג סעיף ב, ואפילו לאחר תקנת הגאונים שכתובה ותנאי כתובה גובים אף ממטלטלים, פרנסה אינה מתנאי כתובה, וחזר דינם כבעל חוב וקיי"ל ממטלטלין דיתמי לא משתעבד לבע"ה, וכתב הח"מ (סק"ז) דאע"ג דקיי"ל דבע"ה דאחים הן, מ"מ דיין לבנות שימלו מן הקרקע. ונראה כונתו דסוף סוף לא לזו ממנה אלא שחכמים תיקנו ושעבדו נכסי הירושה לפרנסת הבנות, ונמצא שהשעבוד הוא מחמת נכסי האב, שהרי אילו לא ירשו כלום אינם חייבים בפרנסה. ועי' בבאה"ט (סק"ז) שהביא דעת כמה פוסקים שגובים פרנסה ממטלטלין, ובפת"ש (סק"ג) כתב בשם הבית מאיר שמסתפק כשמתו האחים ולא הניחו אלא מטלטלין, אפשר דהוי בכלל מטלטלי דיתמי ולא משתעבדי לבע"ה, ואף על גב דמתקנה גובין אף ממטלטלי דיתמי, אפשר שעל עישור נכסי לא היתה התקנה.

²⁹ ברמ"א (שם) הביא ב' דיעות בזה, והיינו כשאין לבי"ד אומדנא בדעת האב אלא קובעים הפרנסה ע"פ עישור נכסים.

³⁰ שו"ע שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

דעת הרבה פוסקים שגובין פרנסה מן הראוי³¹.

אין הבת גובה פרנסתה עד שתנשא³², אבל החוב על האחים חל מיד בשעת מיתת האב, ואם מכרו האחים קרקע אביהם הבת גובה מהלקוחות³³.

ב. המוכר את ... מכר ... אבל לא את ... בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין

בהלכות להלן יתבאר דינם³⁴ של דברים שהמוכר מכרן בסתם ולא פירש הפרטים, כגון שנכתב בשטר שמוכר לו חצר פלוני, או שדה פלונית, ופרדס וחרם ומרחץ וספינה, וכיוצא בהם, ולא פירש פרטיהם מה מכר עמהם, ומה לא מכר. ובכולם הטעם משום דקים להו לחז"ל שזה הדבר דרך בני אדם לכלול אותו בלשון זה מפני שהוא עיקר תשמישו של אותו דבר הנמכר ובודאי היה דעת המוכר להקנות לו אותו דבר הפרטי בהכללי.

ודע שהרמב"ם בפכ"ו כתב בזה כלל גדול, דאין כל אלו הדברים אמורים אלא במקום שאין שם מנהג ולא שמות ידועים לכל דבר ודבר בפ"ע אבל במקום שנהגו שהמוכר כך מכר כך, ה"ז מכור וסומכים על המנהג בין בקרקעות בין במטלטלין, וזה עיקר גדול בכל דברי משא ומתן הולכין אחר לשון בני אדם באותו מקום, ואחר המנהג, רק במקום שאין ידוע בו מנהג ולא שמות מיוחדין אלא יש קורין כך ויש קורין כך עושים כמו שפירשו חכמים עכ"ל.

ולפיכך הרבה מההלכות להלן אינם נוגעות לזמננו ומשתנות ממקום למקום וממדינה למדינה, אולם יש ללמוד מהם מה נכלל ומה לא, בלשון מכירה, לפי עיקר תשמיש

³¹ שו"ע שם ב

³² רמ"א סימן קיג סוף סעיף ד, אבל האומד עושים מיד לאחר מיתה, מיהו היינו דוקא כשהניח מטלטלין או מעות, וצריכים לידע אומד נכסיו בשעת מיתה כמ"ש לעיל (הערה קה), אבל כשהניח קרקע א"צ אומד מיד, שהרי הקרקעות ידועים. ועי' בית שמואל (סק"ח).

³³ שו"ע סימן קיג סעיף ה. כדרך שכל בע"ח גובה מלקוחות (וכתב הב"ש (ס"ק טו) שאם מכר האב אין טורפים מהלקוחות, דרשות בידו לומר שלא יפרנסו בנותיו מנכסיו, ונראה דמה שהוצרך לזה הוא כשגובה עפ"י אומד, או השיא בת ראשונה, דהו"א דכיון שנעשה אומדנא בחייו נשתעבדו נכסיו, קמ"ל שכשם שיכול לומר שלא יפרנסו, ה"נ יכול למכור, ואף על פי שלא הניח כלום אין גובים מלקוחות). ונראה פשוט דהיינו כשאין לאחים בני חורין, ואף לא משלהם, אבל כשיש משלהם, הרי קי"ל אין גובין מלקוחות במקום שיש בני חורין.

³⁴ ערוה"ש ריד א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

הדבר במקום בו אין מנהג. ולהלן דף סט. יתבאר בעזה"ת שהמוכר דבר לחבירו יפרש ויפרט מה שמוכר לו עם או בלי התשמישים הנלוים למקח, כדי להמנע מטענות ותביעות וספיקות, וימנע ע"י כך מלבא למריבות ודיני ודייני.

ובקרקע יפרט³⁵ בדיוק מה ובאיזה גבולות הוא מוכר לו, ואפילו דברים שקונה גם בלי שיפרט ראוי שיפרט אותם בשעת מכירה ובשטר המכירה שנוי השטר הוא. וצריך לכתוב לו ולא הנחתי לפני במכר זה כלום, כדי להסתלק מהדינים והטענות³⁶.

ועוד כלל גדול יש בזה שכל זה אינו אלא בשעת המכר או בשעת המתנה כשמכר או נתן סתם ולא פירש הפרטים, בזה אמרו חז"ל לפי בקיאותם בלשונות בני אדם שדבר זה מכר וזה לא מכר. אבל אם המכירה או המתנה לא היתה לפנינו וגם אין שטר אלא שהמוכר או הנותן הודה דרך הודאה גמורה שמכר או נתן ביתו או חצירו או כרמו ופרדיסו לפלוני כל התשמישים בכלל דבהודאה א"צ להודות רק על הכלל ולא על הפרטים, משא"כ בשעת משא ומתן צריכים לפרוט כל הפרטים וכשלא פרטו אמדו חז"ל מה ששייך לזה בהכרח ולפי הלשון של בני אדם³⁷.

ובהודאה בשטר אף שמודה שכבר מכר או נתן מ"מ כיון שכותב עתה שטר הודאה צריך לפרוט ואם לא פרט צריכים לדון כמו שיתבאר.

ג. המוכר את החצר מכר בתים בורות שיחין ומערות אבל לא את המטלטלין בזמן שאמר לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין

המוכר את החצר³⁸ מכר בורות שיחין ומערות שבתוכה³⁹, וכל הבתים שבתוכה, אבל המטלטלין שאינם נמכרים בכלל הבית אינם נמכרים עם

³⁵ שו"ע ונו"כ רמז א

³⁶ שו"ע ונו"כ ב

³⁷ ויש מי שרוצה לומר דהודאה שהקונה קונה בהודאה זו ובלא זה לא היה דבר ידוע כלל צריך לפרוט כל הפרטים ואם לא פרט ידונו כמו שיתבאר לפנינו ורק בהודאה דרך סיפור בעלמא א"צ לפרט [סמ"ע] והעיקר כדעה ראשונה דבהודאה א"צ לפרט אף שקונה בהודאה זו [ט"ז]

³⁸ שו"ע ונו"כ הו"מ רמז א

³⁹ בלבוש כתב שכן דרך החצר להיות בה בור ודות ובטלין אנבה, ונא טעם הר"י מיגש מובא במ"מ הלכות מכירה פרק כה הלכה ו ושם הביא מנימוקי הרשב"א טעם אחר לפי שהחצר עשוי לכביסה ולהשקות בהמות ותשמיש החצר והבור הוא תשמיש אחד ולפיכך נמכרין עמה אבל בית אינו עשוי לכביסה ולהשקות בהמות אלא לדירה ואין תשמישן שוה. הסמ"ע הקשה מהא דכתב המחבר בסימן ריד סעיף ה שהביא שם ב' דיעות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

החצר⁴⁰, ואם אמר החצר וכל מה שבתוכה, אף מטלטלי הבית נמכרים עמה⁴¹, אבל לא דברי מאכל אפילו אם מונחים בבורות שבחצר⁴². שאין הם שייכים לחצר שאינם בכלל תשמישי החצר.

ד. בין כך ובין כך לא מכר לא את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה

בין אמר כל מה שבתוכה ובין לא אמר, לא מכר את המרחץ ולא את בית הבד שבתוכה⁴³, ונחלקו הפוסקים⁴⁴ אם כשמצר לו מצרים החצונים וגם כתב לו לשון וכל מה שבתוכה או שכתב ולא שיירית בזבני אלין כלום אם גם אלה בכלל. כמו שהתבאר לעיל דף סה. במכר את הבית⁴⁵, שי"א שאם מצר לו המצרים החצונים וכתב לו ג"כ ולא שיירית בזבניא אלין כלום י"א⁴⁶

במוכר חצר ולא כתב עומקא ורומא, אם מכר את האויר כמבואר לעיל דף סג סה, ואילו כאן משמע דמכר כל הבתים ואפילו בור ודוה, ותירץ דשם לא איירי שמכר לו כל החצר אלא קרקע בחצר, או קרקע לחצר, ובוה יש סברא שלא מכר לו אלא מה שפרט, משא"כ הכא איירי שמכר לו כל החצר, ולכן פסק שמכר לו כל מה שבתוכו כולל האויר וגם בור ודוה שבתוכה, והמ"ז תירץ שבסימן ריד איירי באויר שברומא, והיינו שיכול המוכר לבנות מעל החצר, ולהניח ללוקח החצר עם האויר, משא"כ כאן מיירי שקנה האויר והבתים שבתוך החצר, אבל לא האויר שמחוץ לחצר, ובביאור הגר"א בסימן ריד ס"ק כג כתב כעין תירוץ המ"ז, וכתב שאע"פ שקנה בורות שיחין ומערות, מ"מ לא קנה עומקא, והב"ח כתב לחלק בין עומקא לרומא, ועי' שו"ת בית אפרים חו"מ סימן לג שהביא מדברי הרשב"א בש"מ שכתב להדיא לחלק בין בורות שיחין ומערות הבנויים כבר שקנה, לבין עומקא ורומא שלא קנה, עיין שם.

והמאירי בסוגיא כתב בהא דגבי חצר מכר גם בורות ואילו גבי בית לא מכר בור ודוה, משום שדרך בורות להיות בחצר אבל לא בבית.

⁴⁰ ויש לעיין אם מטלטלים הנמצאים בחצר נמכרים עמה. פתחי חושן חלק ה פרק יד הערה עה
⁴¹ ומדברי רשב"ם משמע שאף כלים שבבית, שבמוכר את הבית אינם נמכרים אף אם אמר הוא וכל מה שבתוכו, בחצר נמכרים עמה, וביאר שם הטעם שאם מוכר בית אינו יוצא למרחוק ונוטל את כליו, משא"כ במוכר חצר, ובלשון אחר כתב שכל שדבר הנמכר גדול יותר גם הטפלים לו נמכרים, וכן כתב המאירי.

⁴² ברמ"א שם כתב בר מחימי ושערי, ונראה דכל דברי מאכל דרך ליקח עמו, וכ"ש מעות שאינם נמכרים בכל אופן.

⁴³ שם חצר כולל כל הבנוי בתוכה ומיוחד לבני החצר, לאפוקי מרחץ ובית הבד דיש להן שמות בפני עצמן, והרבה הצירות ישנן דאין מרחץ ובית הבד בתוכן. סמ"ע שם א

⁴⁴ הביא הרמ"א ב' דיעות ועי' בסמ"ע.

⁴⁵ רמ"א ריד ב

⁴⁶ רמ"א שם הר"ן וב"י פ' המוכר את הבית, ועיין בביאור הגר"א שם ה ג"ל שלמד ממש"ש ס"ה א' במרחץ ובית הבד שאם אמר ואילין מצרנהא כו' וכל תשמישיו הוי כמו ולא שיירית וכמש"ל סי"א בהג"ה וס' השניה ס"ל כמ"ש רשב"ם שם בד"ה הכי כתב כו' הואיל וחזו פורתא כו' ואף על גב דאמרן לעיל כו'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטלי' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

שקנה בית הבר והמרחץ⁴⁷. ויש חולקין⁴⁸. ואם מצר לו מצרים וכתב לו קנה לך כל מה שבתוכו, כו"ע מודים שנמכר כל מה שבתוכו⁴⁹.

ה. המוכר את החצר מכר בתים החיצונים ובתים הפנימים ובית החולסאות

מה שהתבאר שהמוכר חצר מכר אף בתים שבתוכה, כולל בתים החיצוניים והפנימיים, ואפילו בתים שאינם פתוחים לחצר, אלא פנימיים, שפתוחים לבתים החיצוניים, וכן הפתוחים כעין חדרים לבית, ואפילו פתוחין גם כן לחוץ ורוב תשמישתייהו לחוץ⁵⁰, אבל מ"מ נכנסים אליהם דרך החצר⁵¹ נמכרים עמה. אולם אם אינם פתוחים לחצר כלל, ונכנסים אליהם דרך מחוץ לחצר, אינם בכלל החצר⁵².

גם החול נמכר עם החצר, ולפיכך אם יש בחצר חול שעושים ממנו זכוכית, גם זה נמכר⁵³.

ו. חנויות פתוחות לתוכה נמכרות עמה ושאינן פתוחות לתוכה אינן נמכרות עמה פתוחות לכאן ולכאן [אלו] ואלו נמכרות עמה... הא דרוב תשמישתייהו לגו הא דרוב תשמישתייהו לבר

⁴⁷ דהם לגבי חצר כבור ודות לגבי בית. ערוה"ש רטו א

⁴⁸ רמ"א שם מהטור

⁴⁹ דלשון זה מהני טפי מכתבת ולא שירית בזבני אילין. סמ"ע שם י

⁵⁰ חי' הרימב"א

⁵¹ הסמ"ע שם ב

⁵² פתחי חושן שם הערה עג

⁵³ ולכאורה צ"ע לדעת הפוסקים שהבאתי לעיל שרק בורות שיחים ומערות הבנויים כבר נמכר, אבל לא עומקא, וא"כ אין הלוקח יכול לחפור, ואפשר דכיון שהוא מקום מיוחד לחפור ונמצא בחצר, אמרינן שיש לו גם רשות לחפור. שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

המוכר את החצר⁵⁴ מכר גם את החנויות הפתוחות לתוכה, כלומר⁵⁵ חנויות המיוחדים לבני החצר למכור צרכיהן, אבל שאינן פתוחות לתוכה שאינם מוכרים לבני החצר אלא לבני רה"ר, אינן נמכרות, היו פתוחות לכאן ולכאן הולכין אחר רוב תשמישן, אם רוב תשמישן לבני החצר נמכרות עמה ואם רוב⁵⁶ תשמישן למכור לבני רשות הרבים אינן נמכרות עמה, וי"א⁵⁷ שאינן תלוי למי מוכרים בעיקר, אלא הפתוחות לחצר נמכר עמה אפילו רוב תשמישם לחוץ על ידי חלון הפתוח לרשות הרבים, ושאין פתוחות אין נמכרות, היו פתוחות לכאן ולכאן אם רוב תשמישן לתוכה נמכרות עמה ואם לאו אינן נמכרות עמה.

דף סז:

ז. החזיק בחולסית קנה מצולה ... מכר לו עשר שדות

כבר התבאר במסכת קידושין דף כז. וב"ק דף יב. שהלוקח שדה או מקבל מתנה, שהחזיק במקום כל שהו קנה כולה⁵⁸, ואפילו מכר לו עשר שדות רחוקות זו מזו, ואפילו בעשר מדינות⁵⁹, ואפילו היתה אחת מהם הר גבוה והשנית מצולה, והרי אין תשמיש של זה כתשמיש של זה, אפילו הכי קנה כולם, והיינו טעמא דחזקה עדיפא, שעושה מעשה בגוף הקרקע וסדנא

⁵⁴ שו"ע ונו"כ שם

⁵⁵ הסמ"ע והוא מפירוש רשב"ם וגם לרשב"ם נראה שאפילו מוכרים רק לבני החצר צריך שיהיו פתוחים לתוכה. וכ"פ בערוה"ש שם אפתחי חחושן שם עז

⁵⁶ איידי דנקט רוב תשמישתייהו לנו נקט נמי רוב תשמישתייהו לבר והוא הדין כשתשמישתן שוין נמי אין נמכרות עמה דהמוציא מחבירו עליו הראיה וכן משמע קצת מדברי הרמב"ם ז"ל שכתב היו פתוחות לכאן ולכאן אם רוב תשמישן עמה נמכרות עמה ואם לאו אינן נמכרות עמה. תורת חיים כאן

⁵⁷ כ"כ בפתחי חושן לדייק מלשון הרמב"ם שנראה שמפרש פתוחות כפשטן, אולם לא זכיתי להבין דהרמב"ם העתיק לישנא דגמ' ובעקבותיו המחבר והסמ"ע כתב דבריו על לשון המחבר שהוא כלשון הרמב"ם. אולם הכי דעת הריטב"א ז"ל גבי חנויות נמי כשהם פתוחות לחצר בלבד אפילו רוב תשמישתייהו לבר על ידי חלון וארובה נמכרות, והיינו דאיכא ביניהו (בין בתים לחנויות) ובין פתוחות לכאן ולכאן.

⁵⁸ סמ"ע סימן קצב ס"ק ימ, שיש דעת אחרת מקנה לו. ואפילו לא נתן כסף כלל, כמ"ש בשו"ע סעיף טז, דחזקה בגוף השדה עדיף מכסף שאינו קונה בלא שטר, ומבואר בשו"ע שאם עייל ונפיק אזווי לא קנה בחזקה. ⁵⁹ שו"ע ונו"כ קצב יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

דארעא חד הוא, וכיון שהחזיק באחת מהן⁶⁰ קנה כולם⁶¹, וכן בעשרה בתים או בתים ושרות⁶².

ואינו אלא כשנתן דמי כולם שאז מסתמא הקנה לו המוכר כולם בחזקה אחת⁶³. אבל לא נתן דמי כולם⁶⁴ לא קנה אלא כנגד מעותיו⁶⁵.

נחלקו הפוסקים במתנה, אם דינה כמכר ונתן כל מעותיו שקונה הכל או שקנה רק השדה שהחזיק⁶⁶.

אם אמר לו המקנה בפירוש שיחזיק באחת ויקנה כולם, בכל אופן קנה כולם⁶⁷.

⁶⁰ ואפילו האחת הר גבוה והשנית מצולה, שאין תשמיש של זה כתשמיש של זה.

⁶¹ ומסתבר דאיירי כשנתכוין לקנות כולם, וסתם לוקח כולם מתכוין ע"ד לקנות כולם, אבל כשלא נתכוין לקנות רק אותה שמחזיק, מסתבר שלא קנה אלא זו. פתחי חושן שם פרק ה הערה סח

⁶² רמ"א שם

⁶³ סמ"ע שם

⁶⁴ והקשו הראשונים שאם נתן דמים תיפוק ליה דקונה בכסף לחוד, ותירצו התוס' דאיירי במקום שכותבין שטר שאינו קונה בכסף, כמבואר לעיל דף כו. ואפ"ה בחזקה קונה, וכן תירץ הרא"ש, ובשם הרא"ש מאיברא כתבו דאיירי שהמוכר היה חייב לו, ואינו קונה במלוה, ומ"מ לענין זה השיב כנתן מעות.

⁶⁵ ולא נתבאר כשנתן לו סתם מקצת מעות איזו שדות קונה, ואפשר שקונה הגרועים שבהם כמו במוכר חצי שדה סתם, ועוד יש לעיין כשנתן לו מעות של כמה שדות ועוד חצי שדה, אם באותה שדה קונה כולה או גם בזו אינו קונה אלא כנגד מעותיו. ובנ"י בפ' השוכר את האומנים כתב בשם הרשב"א שאם נתן מקצת דמי כל שדה קנה כולם. ובחידושי רעק"א הביא בשם הר"ן בפ"ק דקידושין ובשם חידושי הרשב"א דאף בכה"ג לא קנה רק כנגד דמיו, רק בנתן מקצת דמיו של אותו שדה שהחזיק מהני. ובאותה שדה מהני אפילו לא נתן כלל, עיין שם. ולא מצאתי בר"ן, אמנם בחידושי הרשב"א בפ"ק דקידושין (דף כג ע"ב) מדייק דהך דנתן דמי כולן ממש הוא, אבל נתן מקצת דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו, וצ"ע, ועי' בחידושי רעק"א סימן קצ סעיף י. פתחי חושן שם ע"א. הסמ"ע ס"ק כב כתב דאפילו עייל ונפיק אוזוי קנה כנגד מעותיו, והוא כדעת הר"ה ודלא כדעת הרא"ש והר"ן והראב"ד, ובחידושים ס"ק יז סיכס הנח"מ הלכה זו, וכתב שאם קנה עשר שדות כל שדה בק' זו ונתן חמשים זו. והחזיק בשדה אחת, כיון שהחזיק באופן שקנה כל השדה ועייל ונפיק אוזוי, דינו כמוכר שדה אחת, שיד החזור על התחונה, כמו שנתבאר בסימן קצ. אבל אם נתן ק"כ זו, ונמצא שעל השדה שהחזיק נתן כל מעותיו, ומקצת דמים על שדה שניה שלא החזיק בה, הרי לא קנה מהשדה השניה רק כנגד מעותיו, וכנגד המעות אין שום אחד יכול לחזור, אבל כנגד הדמים שלא נתן כל אחד יכול לחזור ואין שם דין ידו על התחונה. עיין שם, ונראה מדבריו דאיירי שפירש לו על איזה שדה נתן כל הדמים, דאל"ה מאי חזית לומר שנתן כל דמי השדה שהחזיק בה, ועל השניה נתן מקצת דמים, נימא שעל כל שדה נתן מקצת דמים, או עכ"פ על שדה שלא החזיק בה, וצ"ע.

⁶⁶ בשו"ע שם כתב שבמתנה הוי כנתן כל מעותיו, שהרי אינו חייב לו כלום, והרמ"א כתב שיש חולקין במתנה, והוא דעת הטור בשם הרא"ש וביאר הסמ"ע דכיון שלא קיבל ממנו כלום, מסתמא דעתו של נתן שתהא הברירה בידו לחזור בו כל זמן שלא החזיק בכלום, ונראה שלא הילקו במתנה אלא בכמה שדות, אבל בשדה אחת לכו"ע דינה כמכר שבחזקה כל שהו קנה כולה.

⁶⁷ נה"מ שם סק"ה בשם הטור (ותמה על הרמ"א שלא הביא הלכה זו), והטור איירי במתנה, והנה"מ הביא בשם הרשב"א דה"ה במכר ולא נתן לו דמי כולם, ובנ"י כתב בשם ר"י שאם אמר לו בפירוש שיקנה הכל, אפילו לא נתן לו כלום קנה הכל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

גם שכירות קרקע נקנה בחזקה, וה"ה אם משכיר לו עשרה בתים בעשרה מקומות⁶⁸ והחזיק באחד מהם קנה כולם, לכל זמן השכירות. אף על פי שלא נתן לו דמי כולם⁶⁹. מכר לו מקצת⁷⁰ קרקעות והשכיר לו מקצת, כיון שהחזיק באחת, בין בשל מכר ובין בשל שכירות קנה כולם.

**ח. המוכר בית הבד מכר את הים ואת הממל ואת הבתולות
אבל לא מכר את העבירים ואת הגלגל ואת הקורה ...
מכר את נסרים ואת היקבים ואת המפרכות ואת הריחים
התחתונות אבל לא העליונה ובזמן שאמר לו הוא וכל מה
שבתוכו הרי כולן מכורין**

תאור בית הבד

בית הבד הוא מקום לעצירת והפקת השמן מן הזיתים, ובזמן הגמ' היו מספר שלבים להפקת השמן.

הפקת השמן התבצעה קודם⁷¹ כל על ידי שבירת – כתישה וריסוק הזיתים בשימוש בשתי אבנים גדולות, המונחות זו על גבי זו. האבן הראשונה – התחתונה אבן גדולה המונחת על רצפת בית הבד, מכונה "ים", צורתה כקערה גדולה ושטוחה. במרכזה ניצב מוט עץ ארוך המכונה "נסר", בדרך כלל מעץ ארז. עליו מורכב ציר. הציר עובר דרך האבן השנייה, השטוחת,

⁶⁸ שו"ע ונו"כ שם יג

⁶⁹ רמ"א שם וכתב הסמ"ע דלאו דוקא נקט הרמ"א דמי כולן, שאפילו לא נתן כלום קנה, והגר"א תמה מאי עדיפא שכירות ממכר ומתנה, אבל בפרישה הסביר הטעם דכיון דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף, אין דעתו אוזוי ונמר ומקנה, ודומה לו כאילו קיבל המעות וזקפן עליו במלוה, ועי' ב"ח שמשניג על הפרישה.

⁷⁰ שו"ע ונו"כ שם יד

⁷¹ אולם ישנם שלושה סוגי זיתים כמבואר במשנה מנחות פרק ה משנה ד שלשה זיתים ובהן שלשה שלשה שמנים, ועיי"ש במפרשים שהשמנים שבראש הזית היה להם תהליך אחד ובשמנים שבאמצע ובתחתית הזית שאין מתבשים כל כך בשמש תהליך אחר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

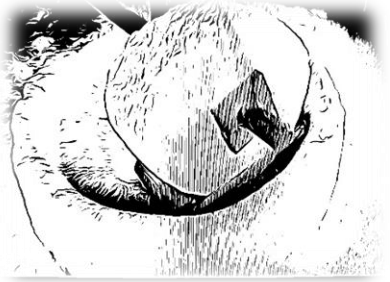
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

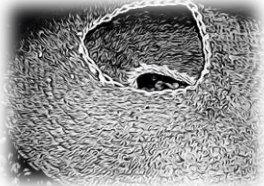
הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

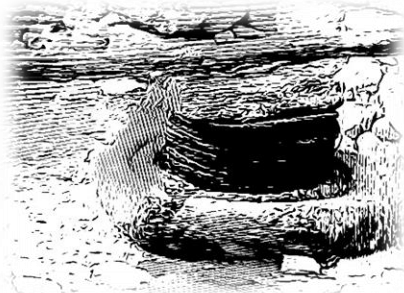

המכונה "ממל"72 וי"א73 שנקרא גם "מפרכתא" אל ציר האבן הטוחנת רותמים בהמה שצועדת קדימה במעגלים ועם תנועתה סביב הים, הסתובב הממל וכתש וריסק את הזיתים.

לאחר מכן הועברו הזיתים74 לטחינה נוספת דקה יותר75 בריחיים שדומים לים ולממל הנזכרים אך מורכבים מאבן תחתונה, שמעליה אבן עליונה שניצבת במאוזן ומיטלטלת ואינה קבועה בריחיים. ולעתים השתמשו בריחיים לאחר שהזיתים נכבשו בקורה.

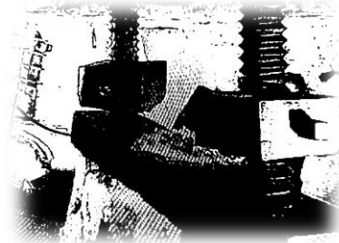
לאחר כתישתם הזיתים הכתושים הועברו ל"עקל", הם סלים קלועים מחבל76, והתבצעה המשך פעולת סחיטת השמן באמצעות מערכת נפרדת77.

הסלים הונחו תחת לוחות עץ שנקראו "כובשים" שהונחו תחת קורת עץ כבידה שלחצה על הסלים וסחטה את השמן. ↪

הקורה הופעלה על ידי "גלגל" כמין בורג ↪ גדול

שעליו גלגל ששלט על תנועת הורדתה והעלתה של הקורה78. השמן טפטה החוצה ואילו

72 אולם י"א שממל היא אבן כבידה שמניחים על גבי הסלים חכבוש ולהוציא שמן מן הזיתים. עיין תפא"י מעשרות שם.

73 עיין ר"ש מעשרות פרק א משנה ז

74 רשב"ם ד"ה הריחים

75 כמבואר במנחות דף פו.

76 פיה"מ שם

77 ב"י רטו

78 רשב"ם כאן ד"ה הומרתא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

הנלעינים, הקליפה ושאר הפסולת הנקראת "גפת" שנקלעה בין הזיתים נותרה בתוך הסלים ששימשו כמסננת. אולם לפעמים כשרצו שמן נקי יותר וכדי שלא יצאו השמרים, הונחו תחת אבן כבידה⁷⁹.

השמן הנסחט נזל אל בור איסוף הנקרא "עוקה"⁸⁰ או "יקב" ושם עבר תהליך הצללה⁸¹ על ידי שקיעת המוהל ושאר לכלוך שבשמן, עד להפקת שמן נקי.

המוכר את⁸² בית הבר מכר את האבן הגדולה הבנויה בארץ שטוחנין עליה זיתים, ואת הכלונסאות של ארז שסומכין בהן הקורה בעת טחינת הזיתים, ואת היקבים שהשמן יורד לתוכו כשנעצר, ואת הכלים שנותנין בהם הזיתים הכתושים, והם הם המפרכות⁸³ ה"עקל", ואת הלוחות שנותנין סביב לזיתים כשנעצרים שלא יתפזרו, אבל לא מכר את הריחים העליונים, שהרי מטלטלים הם ואינם מחוברים לבית הבר ואם אמר לו הוא וכל מה שבתוכו מכור לך הרי כולם מכורים,

י"א⁸⁴ שבין כך ובין כך לא מכר את הכובשים שמכבשין בהן הזיתים, ולא את הגלגל, ולא את הקורה, וי"א⁸⁵ שאם אמר הוא וכל מה שבתוכו, הרי אלו מכורים. אולם בכל מקרה לא מכר את שקי העור, ולא את המרצפים שהם שקים מצמר עיזים שנועדו לטלטל את הזיתים ממקום למקום בתוך בית הבר. שאינם תשמישי בית הבר אלא תשמישי הזיתים והרי הזיתים עצמן אין מכורין במכירת בית הבר.

ט. המוכר את המרחץ לא מכר .. ואת הבלניות ... בין כך ובין כך לא מכר לא את המגורות של מים ולא את

⁷⁹ עיין משנה מנחות פ"ח מ"ד ובמפרשים שם

⁸⁰ שם הוא גמר מלאכתו של השמן עיין רמב"ם מעשרות פרק ג הלכה טו

⁸¹ פיה"מ שם

⁸² שו"ע ונו"כ רטו ב

⁸³ ולא כעיר שושן שכתב ואת המפרכות, דמשמע מדבריו שהן כלים אחרים, ונמשך בזה אחר דברי ב"י (סעיף ד') שתמה על הטור למה לא כתב ג"כ המפרכות. וכבר כתבתי בדרישה [שם] דלא קשה מידי, דכלים שנותנין בהם זיתים הכתושים נקרא מפרכות על שם שנותנים בהם זתים הכתושים, סמ"ע שם ט, ולפי"ז צ"ל שלא זו היא מפרכתא שהרי מפרכתא הוא הממל ודלא כפי' רשב"ם שם.

⁸⁴ דעת המחבר כדעת הרמב"ם

⁸⁵ רמ"א שם כדעת הטור כיון שהן תשמישי הגת וכמו בחצר מכורים התשמישים כשאמר כל מה שבתוכה אף שמטלטלים גמורין הן וכן הכריע רבינו הרמ"א, גם הבי' [שם] והד"מ תמהו על הרמב"ם במ"ש עליהן דבין כך ובין כך אינן מכורין,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

**אוצרות של עצים ... מכר את בית הנסרין ... אבל לא
את נסרין עצמן ... ולא וילאות עצמן ובזמן שאמר לו
היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא
מכר לו את הבריכות המספקות לו מים**

המוכר את⁸⁶ המרחץ מכר עמו את המקום⁸⁷ שמצניעין שם הנסרים שיושבין עליהם בבית המרחץ כשהם ערומים, ואת המקום שמצניעין שם היקמים, והם הניגיות שנותנין בהם המים ליטול מהם במרחץ, וי"א⁸⁸ שהן כלים קטנים שנוטל כל אחד בהן מים לרחצו מהם. ובימיהם היה הדר מיוחד להספלים שמונחים שם שלא בעת רחיצה, ואת המקום שמצניעין שם הספסלים שיושבין עליהם בחצר בית המרחץ כשהם לבושים, ואת המקום שמצניעין שם הוילאות – מגבות שמסתפנין בהן, שכל אלו הם מחוברין לבית המרחץ לכך מכורין עמו.

אבל לא מכר את הנסרים עצמן, ולא את היקמים עצמן, ולא את הספסלים עצמן, ולא את הוילאות עצמן, שכל אלו כיון דמטלטלי אינם נמכרים עמו. ואם אמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולם מכורים⁸⁹.

ובין כך ובין כך לא מכר את הבריכות המספקות לו מים בין בימות החמה⁹⁰ בין בימות הגשמים, כיון שאינם בבית המרחץ אינם מכורים עמו.

ולא את בית אוצר העצים, כלומר מחסן עציה ההסקה וחימום המים, וכ"ש שהמים והעצים עצמם אינן מכורים, שתשמישין אלו אף על גב שמשמשין בהן לבית המרחץ להשיקן ולשאוב מים, מ"מ ממונו הן ליהנות מהם אפילו

⁸⁶ שו"ע ונו"כ שם ג

⁸⁷ שדוקא החדר עצמו המחובר ובנוי לכך שמצניעים שם הני תשמישי מרחץ, הוא דנמכר בכלל מכירת המרחץ, אבל התשמישין עצמן שהן מטלטלים ואינן קבועים ועומדים, אינן מכורין בסתם. סמ"ע שם טו

⁸⁸ בסמ"ע שם טז

⁸⁹ ולא דמי לשקים ומרצופים דבית הבד שאינם שייכים למלאכת הבד אלא שהם תשמישי הבד להביא בהם זיתים משא"כ דברים אלו שייכים למלאכת המרחץ. ערוה"ש שם ג

⁹⁰ דיש בהן מעט מים וה"א דיהיו אז בטלים אנב המרחץ, קמ"ל דלא. במ"ע שם יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטלי 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

לצרכי ביתו, וכשקנה אותה קונה אותה להסיק בהם ג"כ בביתו, וכן לשאוב מים לצורך ביתו גם כן, לפיכך אינן מכורין בלשון כל מה שבתוכה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

